

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "

Pentru România şi
străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON Nr. 226.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDAŢIA
ŞI ADMINISTRAŢIA
Târgul Inului Nr. 80

INSERATELE
se primesc la adminis-
traŢia. Preţul după tarif
şi învalok.

Manuscrisele nu se in-
napoiak.

Pentru lupi şi
pentru maimuţe.

De Brutus.

Capitala ţării ar trebui să fie pulsul vieţii economice şi culturale, superlativul manifestaţiunilor de puteri, cari clocotesc în organismul statului — şi în realitate Budapesta nu e altceva decât o proastă imitaŢie a oraşului mondial, o înşelăciune optică, o splendoare false, sau exprimându-ne mai banal un fel de „muster ohne wert”. Străinul rătăcind prin acest oraş ciudat, după ce i s'a arătat parlamentul pompos, mândra cetate regească, palatele numai de eri zidite, cafelele fără număr şi în ele o mulŢime imensă, turbulentă şi excitantă sorbind plăcerile trecătoare cu irezistibilă pasiune, — împins de o naivitate ori curtoazie convenŢională exclamă mirat:

— Ce ţară fericită! Aici se prădează atât amar de bani pentru edificii publice, aici se cheŢuieşte fără seamăn, aici sub ochii noştri se înalŢă şi înfloreşte Capitala. Bine a zis cine a zis, că *extra Hungariam non est vita*...

Şi dacă să găseşte vr'un „trădător de patrie”, care să-l desluşeaască puŢin, să-i comunice zimbînd între patru ochi, că tot zgomotul acesta e o apucătură de reclamă, că lumea care a năvălit Capitala de câţiva ani încoace să află într-o stare culturală mult mai inferioară, ca spre pildă populaŢia oricărei oraş german de provincie, că lumea veche a Capitalei posedea o cultură germană, care astăzi e pocită şi jidovită transformată într-o pseudo-cultură maghiară, că în sfârşit tot barometrul vieţii economice-culturale ne ameninŢă catastrofal, atunci să grijeşti ca acel străin să nu ajungă cumva în *grădina zoologică* din Capitală. Nu de fiare trebuie să-l fereşti, acelea sunt bine izolate, dar mai ales sunt bine îngrijite, mă mir, că nu se bolnăvesc de traiul bun şi de bunătaŢile cari li se dau. Străinul nu-i va mai crede amicului, „trădătorului”, şi va esclama din nou:

— Bine omule, tu zici, că la voi e criză, ba criză îngrozitoare, dar ian priveşte grădina asta zoologică, aranjamentele ei hipermoderne. Uite,

din cărticica asta reiese, că statul a cheltuit aproape 6 milioane pentru restaurarea ei şi tot atâta sumă figurează în bugetul anual pentru susŢinerea grădinei. Ei bine, unde se cheŢuieşte atât amar de bani pentru lupi şi pentru maimuţe, pentru o grădina zoologică, care n'aduce nici un venit ci care prezintă o considerabilă erozaŢiune anuală, acolo oamenii, cetăţenii statului cum pot duce vr'o lipsă culturală-economică?!

Jocul e pierdut, înzădar i-ai mai spune acestui străin că 150,000 de muncitori hoinăresc fără lucru prin mahalele Capitalei, cărora li se dă un ajutor anual de 1 cor., şi 60 fileri mai mult din batjocură decât din umanizm şi că în urma acestei împrejurări crimele se înmulŢesc, că mulŢi emigrează ori să prăpădesc...

Înzădar îi spui, că în *Hungaria*) felix 12,431 de comune politice au 1774 de medici comunali numiŢi de stat şi că pe fiecare medic ajung cam 10 sate. Că 136 de oraşe au 362 de medici la oraş, ne mai amintind, că mulŢi dintre medicii comunali locuiesc în oraş. Că starea sanitară a ţării e revoltătoare din cauza nepăsării păcătoase a guvernului... ÎnghiŢă Ţării baccilii iar lupii şi maimuţele scaldă-se în bielşug, aceste fiare au doar întâiutate în Ţara asta.

Înzădar îi mai spui străinului că în Ungaria sunt 2153 şcoli de stat, şi că tot la 5 sate se vine câte-o şcoală elementară; că sunt numai 1686 zile de copii.

Înzădar îi spui, că numărul emigranŢilor a atins într'un singur an numărul de 65,640, şi că în urma acestui fapt starea dreptului privat şi a proprietăŢii private suferă o zguduire groznică.

Înzădar... toate înzădar, străinul nu-Ţi va crede, străinul nu-Ţi poate închipui un stat cult unde figurează astfel de numeri în statistica statului, străinul nu poate pricepe răbdarea de miel, a cetăţenilor, cari suferă cărmuitori, acăr deviză nu e „salus rei publicae.”

Aici legea supremă e să dai votul candidatului guvernamental!

*) Datele statistice sunt luate după ultima conscriere dela sfârşitul anului 1910. În Ţinuturile locuite de nemaghiari situaŢia a devenit aproape fatală.

Ei sunt gata să acŢioneze orice literă, care nu s'a scris pe placul lor fără să observe, că nu intelectuali agită, nici Ţării, nici ziarişŢii, ci foamea agită, casa vândută la licitaŢie; cifre înspăimântătoare ridică valori de nemulŢumire. Noi am vrea să fim fericiŢi, să jucăm mereu hora, să chiuiem împreună cu domnii dela varmeghie, ş'am vrea ca Ţării noştri să mănânce nu în fiecare Duminecă ci cel puŢin în fie care lună odată carne, dar nu pot domnule Tisza, n'au de unde, ei nu pot să-Ţi deschidă gura, că li s'a uscat de foamea ce au îndurat-o şi o îndură mereu. Nu noi agŢim domnule Tisza... ci D-Voastră, cari zvărliŢi bani pentru casteluri, pentru grădini de plăceri, pentru lupi şi pentru maimuţe.

Retragerea lui Szögyény-Marich. Monitorul oficial al ministerului comun de externe anunŢă oficios retragerea contelui Szögyény-Marich de la postul de ambasador al Austro-Ungariei, cum am publicat şi noi. Contele Szögyény a reprezentat monarhia noastră 22. de ani la Berlin şi retragerea lui se motivează cu cauze sanitare. În cercurile politice din Berlin însă se vorbeşte, că motivul adevărat ar fi diferenŢe politice. Moştenitorul nostru de tron nu ar fi mulŢumit cu puŢina energie a lui Szögyény-Marich, ce a dezvoltat-o întru consolidarea alianŢei dintre Germania şi Austro-Ungaria şi astfel s'ar fi manifestat răceala Germaniei faŢă de Austro-Ungaria în chestia tratatului de la Bucureşti şi preste tot în criza Balcanică.

Noul ambasador este prinŢul Gottfried *Hohenlohe-Schillingshausen*, anunŢat oficios.

PrinŢul e de 56. de ani şi a avut rol nelusinat în diplomaŢie. Acesta însă e prinŢul Hohenlohe, care a transmis în timpul crizei Balcanice scrisoarea autografă a M. Sale, Ţarului rusesc la Petersburg.

Sârbi şi moştenitorul de tron. Am anunŢat că moştenitorul de tron, Franz Ferdinand va vizita în vara aceasta Ţările anexate, Bosnia şi Herzegovina. Timpul vizitei se apropie. Moştenitorul va vizita şi capitala Herzegovinei *Mostar*, unde se fac mari pregă-

tiri pentru primirea înaltului oaspe. Spre acest scop şeful administraŢiei a convocat la o consfăŢuire pe fruntaşii oraşului, fără deosebire de confesiune, ca să stabilească modalităŢile primirii. S'au prezentat la consfăŢuire mohamedanii şi catolicii, dar *Sârbi* au absentat.

Acest fapt e un ecou al politiceii antisârbeşti inaugurată de contele Berchtold.

Din Corpurile legiuitoarelor române. În şedinŢa de Sămbătă a Camerei s'a constituit biroul. A fost ales preşedinte d-l *N. Ferechide*, vicepreşedinti d-nii *Titu Frumuseanu*, *Ion A. Nişescu*, *Al. Iliescu* şi *I. Th. Florescu*. În Senat s'a continuat Sămbătă discuŢia asupra validării unor mandate contestate.

România şi Tripla alianŢă. «*Vossische Zeitung*» ocupându-se de relaŢiile dintre România şi tripla alianŢă ajunge la următoarea concluzie:

Dacă politica guvernelor e condusă nu de sentimente, ci de interese, atunci putem spera că înstrăinarea între Viena şi Bucureşti va dispărea cu încetul şi relaŢiile României cu tripla alianŢă vor deveni atât de cordiale ca în trecut. ÎnŢelegerea durată, de la sfârşitul trist al fraternităŢei de arme, plină de glorie din anul 1877, până la ultima criză balcanică, a ajutat mult strălucita dezvoltare economică şi politică a României.

România să fie tare şi pe mare! Vizita Ţarului Rusiei la ConstanŢa a dat prilej la multe interpretări atât în presa streaină cât şi în cea română şi va mai forma şi în viitor obiectul discuŢiunilor publice.

În ziarul «*Minerva*» d-l G. Murgoci Ţine să sublinieze că prin vizita Ţarului s'a afirmat *României pentru-totdeauna puterea şi dreptul ei la Marea Neagră şi în toate părşile unde duce drumul pe apă*. Această vizită să fie deci pentru România punctul de plecare al unui plan şi afirmarea unui gând: «*Să fim tari pe mare ca şi pe uscat!*» Ce e român să se pătrunză de acest cuvânt şi să lucreze în consecinŢă!

Basarabia... Zilele trecute a avut loc la Chişineu înaugurarea

monumentului Ţarului Alexandru I. Din acest prilej Ţarul, care a asistat la această înaugurare, răspunzând cuvântărei de bună venire a mareşalului nobilimei din Basarabia, a Ţinut să sublinieze, că *Basarabia a arătat într'un mod efectiv, că e legată cu Rusia prin legături din inimă şi că e inspirată de sentimente ruseşti.*

„*Neue Freie Presse*” scrie din acest prilej următoarele:

«*Discursul Ţarului a urmat după îmbrăţişerile şi după schimbul cuvintelor de dragoste în ConstanŢa şi cu toate acestea nimeni din Bucureşti nu vede în aceste cuvinte o ofenză, deşi toŢi Ţi reamintesc cu câtă mândreală a fost răpită României Basarabia şi ce greu apasă jugul pe fraşii lor de acelaşi sânge. Fantaziile despre cedarea acestor pământ şi despre acordarea diferitelor privilegii Românilor din Rusia au încetat cu totul şi Ţarul accentuiază în vorbirea sa, ca şi când ar voi să-Ţi bată joc de aceste falme, că Basarabia e legată de Rusia prin legături de inimă şi e inspirată de sentimente ruseşti...*»

Cu toate că „*N. Fr. Presse*” urmăreşte cu acest comentariu scop anumit, nu putem nega că discursul Ţarului dela Chişineu, rostit a doua zi după întrevederea dela ConstanŢa, pare a fi un răspuns la speranŢele cari au încolŢit în timpul din urmă în sufletul multor optimişti.

De-ale CroaŢiei. Din Zagreb se anunŢă, că în şedinŢa de mâne, Marşii a camerei croate e pus la ordinea zilei proiectul de buget al CroaŢiei-Slavoniei. OpoziŢia croată Ţi precizează, în o înŢunire de azi, atitudinea faŢă de proiect.

— Mâne, în 23 l. c. va fi primită în audienŢă la M. Sa în Schônbrunn, preşedintele camerei croate. Ea va prezenta M. Sale răspunsul camerei croate la mesa.

Plecarea contelui Károlyi. Contele Károlyi Mihály a plecat Sămbătă la America. A plecat cu trenul la Paris, fiind petrecut la gară de câţiva aderenŢi. De la Paris merge la Cherbourg, unde se urcă în 28 l. c. pe vaporul «*Vaterland*» cu care călătoreşte însotŢitorul său, şase la număr, cu valoarea mai mică în viaŢa politică unguerească. Între ei sunt trei jidani: Buza

Momente dela ConstanŢa.

(Fine).

— Cum, regele merge singur fără nici o escortă? — Întrebă Ţarul pe un comisar poliŢienesc după ce regele Carol se despărŢi de el pentru a lua dispoziŢiile la vederea banchetului de seară.

— Singur Marestate, răspunse comisarului, ba regele nostru merge şi la moşi tot singur.

Ţarul făcu un gest de vădit mirare.

Dacă ar fi putut fi şi el tot atât de liber ca regele Carol, cât de fericit s'ar fi simŢit. Melancolia care l-se aşternuse pe faŢă l-ar fi dispărut, s'ar fi simŢit, şi el om ar fi putut să dea curs liber volinŢei sale şi dorinşelor cari li frământă şi lui inima ca oricăruia muritor.

Două aeroplane, cari întârziaser în spaşul întunecat al mării văziau alergând grăbite prin văzduh.

Ţarul le privia. Erau două biplane cari împreună cu alte patru monoplane defilasă şi ele deodată cu trupele.

Un sunet de trâmbiŢe anunŢă sosirea regelui. Acesta venea îmbrăcat în uniformă de colonel rus.

În curând un alt sunet de trâmbiŢe anunŢă întoarcerea regelui. Venea întovărăşit de Ţar. Ambii suverani mergeau într'un automobil deschis printre cordonanele de jandarmi.

de pe vapoare aruncau trâmbiŢe de lumină asupra oraşului. Era atâta bielşug de frumuseŢe, de feerie, de legendă în oraşul lui Ovid...

Un uriaş arc de triumf se înalŢă măreŢ în faŢa pieşei Ovid. Pe acest arc printre sutele de becuri electrice cari luminau ca tot atâtea candelă feerice se desena salutul:

«*Bine-ai venit!* Dumnezeu să păzească pe Ţar» — scris în ruseşte.

Un tunet de urale eşit din mii de piepturi străbătu văzduhul când cei doi suverani trecură prin poarta de triumf.

Statuia lui Ovid însă părea că se cutremură. FaŢa dulosului alcătuitor al *Tristiilor* părea că se umpluse de viaŢă. Ochiul lui purta flacăra renaşterii, stilul lui rece pe care-l Ţine străns în mâna dreaptă părea că se agită, poetul avea să scrie cel mai splendid imn dedicat mândrului răsăd al Romei astăzi stăpânitor glorios al acestui coloniu romane. Din lacrimile lui de odinioară lată s'au plămădit atâtea mărăgăritare, atâtea lumină, atâtea strălucire. Ce răsplătă sfântă se da cruntelor lui suferinŢe cari l'au înmormântat în aceste locuri.

Palatul regal e ceva mai în sus de centrul oraşului, aproape de gară. În sara aceea părea un izvor de nesecată lumină. Aveai impresia că eşti pe alt tărâm în tovărăşia unui făf frumos care ajunsese în faŢa palatului de cristal în care dormia visătoare mândra

flacă de împărat. Lămpi mari electrice învâlului într'o lumină orbitoare întreg palatul. Sute de becuri electrice roşii, galbene, albastre, apoi roşii, vişet, albe aşezate într'o ordine armonică străluciau în arbuşŢi şi'n straturile de flori şi iarbă verde din curtea palatului ca tot atâtea licurici.

Acordurile imnului regal român pătrundeau adânc cutremurând inimile şi străbăteau văzduhul ducând până de parte falma strălucirii româneşti. Vorbiise regele Carol. Cuvintele lui răsunaseră încrezute, grave, convingătoare. Toastul bătrânului rege făcu o impresie de nedescris asupra Ţarului. Acest om care intrase şi el în rândul lumii obicinuite, care începuse să trăiască şi el ca tot omul, care scăpase din obeziile sclăviei dădu frâu liber cuvântului său. Ţi mărturisă mulŢămirea ce o simŢi, vorbi aşa cum nu vorbiise niciodată, vorbi şi el odată liber aşa cum li îndemna inima.

Era o uriaşă deosebire între ce vorbla şi simŢea acest om şi între felul obicinuit de a vorbi un autocrat. Aici era însă în România, era om liber, se simŢea îndemnat să vorbească liber, aici era şi el 'omul sentimental, omul visător.

În acele clipe va fi înŢeles şi el câtă deosebire e între Rusia şi România şi poate în intimitatea sufletului său condamna o apropiere a României de Rusia şi se cutremura de o înfeudare a României la marele imperiu moscovit. Lumina tainică care ardea

în ochii lui în acele clipe părea că spune: RămâneŢi totdeauna Români, apăraŢi această Românie, iubiŢi-o ca pe ochii voştri din cap ca să fiŢi totdeauna liberi, căei nu-i nimic mai frumos, mai înalŢător şi mai sfânt ca libertatea...

Când Ţarul a pronunŢat cuvintele:

«*opera de pace înfăŢuită de Maiestatea Voastră va căştiga recunoştiinŢa popoarelor, mărind totodată prestigiul Ţării Voastre. Mă simt fericit că am avut prilejul să aduc omagiile mele înfluenŢel binefăcătoare pe care România a exercitat-o acum în urmă prin politica ei înŢelegătoare*» — un fior străbătu întreagă asistenŢa, un fior care simboliza un adevăr, din care se desprindea o îndreptăŢită încredere şi mândrie. FaŢa regelui radia de mulŢămire şi încredere. Marele căpitan obŢinuse astfel cea mai competentă satisfacŢie, iar acŢiunea din vara trecută a României era înconunată cu laurii recunoştiinŢii de Ţarul atotputernic.

Toate calumniile răspândite la adresa României pe urma campaniei întreprinse în anul 1913 erau spulberate şi regalul român se ridica aŢel ca un far luminos al păcii, al speranşelor, al mântuirii.

Terminând Ţarul, muzica întonă imnul ruseesc. Apoi buna dispoziŢie luă în toată plenătatea locul solemnităŢei oficiale. Nu mai era nimic din riguroasa obicinuită la astfel de ocazii. Regele discuta vesel cu Ţarevna, Ţarul se întreŢinea cu Carmen Syiva. În vorba lui, în

Barna, fost deputat, Hédervary Lehel și Friedrich István, apoi trei unguri Barabás Béla (Arad), Zilinszky István și Ráth Endre.

Misionarii aceștia benevoli vor sosi probabil în 4 Iulie c. în America, unde vreau să facă cuceriri de — parale... Sireacii!

La reforma administrativă.

— Declarațiile dlui Dr. T. Mihall. — Opoziția și garda parlamentară. — Comitatele. —

Prezidentul clubului parlamentar al naționalităților, dl Dr. T. Mihall, a făcut următoarele scurte dar precise declarații asupra reformei administrative:

„Fără îndoială, situația actuală în administrație e de nesuferit. Fapt este, că cele mai multe calamități politice, economice, culturale și naționale, avem să le suferim din pricina mizeriilor administrative și pentru acest motiv reforma electorală era o necesitate ardentă. Dar proiectele guvernului, prezentele camere, nu au în vedere dispoziții, ce-ar fi potrivite să saneze mizeriile. Din contră, în multe privințe vor crea o situație mai rea decât cea de azi. De aceea, în parlament vom fi siliți să combatem proiectele.

Di Dr. Mihall a spus aci părerea sa asupra întregii noastre depuțări și în cameră.

Vineri seara s'a ținut, eum am amintit, întrunirea partidelor opoziționale în chestiunea statificării comitatelelor.

Intrunirea a fost cercetată de un mare număr de deputați. Opoziția n'a avut de adunare atât de importantă. După ce au vorbit corifeii Károlyi, Andrassy, Zichy și Apponyi, s'a decis unirea tuturor partidelor în luptă, care va fi foarte vehementă. Între altele contele Andrassy a accentuat, că lupta se impune imperativ contra proiectelor, fiindcă prin ele s'a pus în joc garanția constituțională. Când se vor pune la ordine zilele proiectelor, sunt designați de primi oratorii contele Apponyi și Andrassy.

În orice caz săptămâna viitoare vom fi probabil martori la scene turbulente în cameră. Vor combate reforma deputații noștri și Sașii, cu motive puternice, dar oratorii opoziționali vor ataca guvernul cu multe invective, cari privesc mai mult feudalismul dominant. Se vor naște scene turbulente și în cazul cel mai rău va intra în activitate garda parlamentară. Se spune

privirile lui se cetea un respect nemărginit pentru această poetă adorată de toată lumea. Prințul Carol făcea curte marelui ducesă Olga, pe fruntea căreia strălucia o diademă de briliante. Privirile invitațiilor izlistau mai mult ca de obicei asupra acestei perechi de tineri. Prințul pare să s'osească de pirotehnie ușoară se instăpânea peste fața lui, iar marea ducesă se arăta cumpătată la vorbă ca orice fată mare. Cuvântul ei era însă cald, sincer, simpatic.

În fața lor era Tațiana. Aceeași apariție tăcută, modestă, simpatică. Numai cele două ducese mai mici păreau mai sglobite. Ba cea mai mică se arăta ueneri încredută pe frumusețea ei. Tărevicul se uita scrutător la asistență. Prințul Nicolae cu vorba lui dulce, răsădit, ștângăreașcă îl mai trezia din când în când la realitate și-l făcea de sigur propunerii pentru nostermele jocuri din viitor...

La 11 ore fără 10 minute familia Ţarului își luă rămas bun de la familia regală română. Ţarul se îmbrățișe și se sărută cordial, sincer cu regele Carol și-l mulțumi în termeni cei mai entuziaști pentru primirea făcută. Ţinu să-i arate cât de mulțumit s'a simțit pe pământul românesc și cât de mult l'a impresionat afabilitatea cu care a fost întâmpinat.

Iachtlul Standard în acordurile pătrunzătoare ale imnului regal român întonat de muzica rusească de pe bord se puse în mișcare, luxul drumului mării, luminate până departe de reflectoarele vaporurilor. Pleca însoțit de uralele asistenței din port.

Retras în cabina sa, Ţarul va fi

că la ordin mai înalt garda face preșteriri de-a punga și la culmea chemării sale, dacă opoziția va adresa partidului muncii vorbe vătămătoare.

Un ziar de bulevard din Budapesta scrie, că după votarea proiectelor reformei administrative, guvernul va face o nouă împărțire a comitatelelor. Ziarul publică chiar un eledin schimbările proiectate.

Față de aceste semioficioase »Bud. Tud.« a fost însărcinat din loc competent a declara, că știrea ziarului respectiv nu e decât o născocire, fără nici o bază.

„După vizita Ţarului în România.“

— Un bun articol informativ. —

Sub titlul citat a apărut în numărul de ieri al ziarului »Salzburger Volksblatt« un prim articol semnat de maiorul d. G. Fleșariu. Ținem, se remarcă acest articol deoarece conține o mulțime de detalii prețioase pentru opinia publică germană cu privire la ținuta României față de tripla alianță comentând mai ales cauzele actualei presiuni de balonetelelor.

Cu un aparat de cității culesse din părțile bărbăților cari joacă rol important în viața publică a României, d. Fleșariu arată, că partea leului în răzirea relațiilor dintre regalul român și tripla alianță — și mai ales monarhia austro-ungară — o au oligarhii unguri cu nenorocita lor politică de maghiarizare. Această politică a fost imboldul tuturor dușmănilor arătate de monarchie față de regalul român pe timpul crizei balcanice. Influența nefastă a contelui Tisza în politica externă austro-ungară se observă aproape în fiecare pasagiu din Cartea Roșie a monarhiei. Și această influență se poate mulțumi numai lipsei de voință și energie a contelui Berchtold, ministrul nostru de externe.

Duplicitatea monarhiei în ținuta manifestată față de interesele aliate sale credincioase de peste 30 de ani a fost fatală pentru relațiile dintre ea și aceasta din urmă. Și aici a fost apoi gresala calculații diplomaților noștri și în directiva de ordin extern. Pe de o parte mahnirea României pentru tratamentul mașter, la care sunt espuși Români de sub coroana sfântului Ștefan, pe de altă parte lozina învechită a diplomației noastre de-a prinde două muște dintr-o lovitură a atras după sine în mod fatal vizita memorabilă de la Constanța.

Cât de puternic a influențat soarta României cetățeni ai Ungariei politica externă a României se evidențiază și dintr'un articol apărut în »Deutsch-Oesterreich« din Viena, articol, care pare a fi un fel de deviză a Românilor: Noi

meditam asupra impresiilor din ziua aceea. Se va fi gândit de sigur, că această zi a fost cea mai splendidă în viața lui. Sentimentul libertății pe care atunci îl încercase poate pentru întâia oară și va fi produs cea mai adâncă mulțumire.

În șirul impresiilor se va fi oprit de sigur la stindardul ciuruit de gloanțe, moaște dela 1877, pe care trupele române defilante îl purtau cu sfințenie și pe care el îl salutase cu atât de plătate. Și va fi admirat, cu invidie poate, pe viteazul căpitan stăpân peste o armată atât de superioară și iubit cu atâtă credință de aceasta.

Câte regretate nu va fi dus cu el. În urma lui lăsa doară atâtă lumină pentru ca să reintre din nou în întineresc. De pe pământul românesc, pământ strefin, s'auzia încă ecoul uralelor, în țara lui însă, pe pământul lui îl aștepta salutul înfricoșat al bomboanelor... Acolo țâșnesc în flăcări stătea energia înăbușită, ca tot atâtea forțe înecate în adăncul inăbușitor al pământului. Acolo sunt sclavi străni în cătușe și el e autocratul atotputernic... și sclavul tuturor. Dacă și cei cari îl aclamau în urmă, ar fi fost sclavii lui, s'armanul Ţar s'ar fi găsit între două focuri.

Aceștia însă îl urmăreau cu o vădită ușurare în inimă.

Se simțeau fericiti că Ţarul se duce. Nu doreau să-l știe stăpân în casa și moșia lor. Căci el iubese prea mult libertatea decât ca s'o schimbe cu o sclăvie eternă.

V. Nișescu.

voim să trăim ca cetățeni credincioși al statului, în care suntem, însă peste tot numai ca Români. Dacă însă n'ar fi imposibil să trăim ca Români, atunci murim mai bucuroși ca Ruși, dar ca Maghiari nici odată. Iată până unde au sâpat tendințele maghiarizatoare prăpastia urei dintre rassa română și cea maghiară.

Această răcire de relații dintre cele două țări vecine nu ne poate lăsa reci nici din punct de vedere al strategiei. »Căci — zice d. Fleșariu — ca rezultat final al politicii reprobabile a diplomației noastre noi trebuie să ni formăm încă cinci corpuri de armată ca să putem suplini cele cinci corpuri pierdute ale României; și aceasta în caz, că România ar rămânea neutră; — eventual zece corpuri de armată, dacă politica noastră oligarhică va împinge România cu totul pe partea Rusiei.«

Partidul radical. Partidul radical și-a ținut în 1914 c. în cercul electoral VII al Budapestei adunarea de constituire. Au participat mulți membrii de-ai partidului. După discutarea măsurilor de organizare, s'a ales comitetul executiv al partidului din cerc, în frunte cu prof. Dr. Ráska Dezso.

La adunarea a luat parte și prezidentul partidului *Idzi Oszkar*. El a arătat în o cuvântare necesitatea și importanța creării partidului radical republican, fiind aprobat cu ovății însuflețite.

Serbia și evenimentele din Albania. »Berliner Tageblatt« află din Belgrad, că guvernul sârbesc având în vedere evenimentele din Albania a ordonat chemarea sub drapel a rezervelor din două divizii, ca să fie gata pentru orice eventualitate. Guvernul sârb neagă, că ar da sprijin răzvrătiților albanezi și declară că s'a mărginit numai la păzirea graniței sârbo-albaneze.

Pentru viitor însă se va îngriji ca dreptul garantat al Serbiei, la un drum comercial la Adriatică prin Albania, să nu fie știrbit prin turburările interne ale Albaniei. E absolut necesară intervenția neînțărlăzită a marilor puteri pentru restabilirea ordinii.

Externe.

Situația în Albania

Se prezintă, după știrile mai noi, în colorii mai puțin sinistre. O telegramă din Durazzo anunță, că Mohamedanii de aci au ținut Vineri seara o întrunire și conform hotărârii luate, 4 hoci au fost trimiși în tabăra dela Slak a răsculaților, pe care i-au somat, în numele Mohamedanilor din Durazzo, să deponă armele. Doi din cei patru hoci s'au reținut și au comunicat principelui, că răsculații sunt dispuși a-l recunoaște, dacă le acordă un armistițiu de două zile. Principele a însărcinat pe cei doi hoci să promită armistițiu cerut, dar numai în cazul dacă i se vor da doi ostacii drept garanție, că răsculații vor respecta acest armistițiu și nu vor înainta în timpul acestuia.

Din Amsterdam se telegrafiază, că regina Wilhelmina a Olandei a întrebat telegrafic pe principesa Sofia a Albaniei, care este situația în Durazzo. Principesa Sofia a răspuns, că izbânda guvernului este sigură și că familia princiară nu este de loc în pericol.

Regele Saxoniei

a fost două zile oaspele Ţarului la Petersburg. La prânzul dat în onoarea sa regele Saxoniei a dat expresiune mulțumirii sale de-a vedea pe Ţar că strange legăturile vechi tradiționale dintre curtea Rusiei și curțile germane indeosebi cu curtea Saxoniei.

Conflictul greco-turc.

Din Atena se anunță următoarele: Impresionea cercurilor oficiale despre răspunsul Portei e, că nota turcească arată o bună voință spre regularizarea amicală a chestiunii actuale. Deși nota Portei spune, că nota elenă nu poate să se ocupe de cât de situația supușilor eleni, totuși, în ansamblul ei, nota turcească privește chestiunea ridicată de persecuțiunile Grecilor fără distincțiune de naționalitate.

Prin urmare, în ceea ce privește punctul acesta din nota elenă, și anume: încetarea persecuțiilor prin măsuri efective și imediate, »cercurile oficiale din Atena consideră răspunsul ca satisfăcător; însă în ceea ce privește punctul al doilea privitor la reintegrarea refugiaților și restituirea bunurilor lor răspunsul Portei e considerat ca nesatisfăcător. Cabinetul de la Atena

va mai stăruia în acest punct până când va obține deplină satisfacție, dat fiind, că Grecia nu poate să se mulțumească cu o simplă încetare a persecuțiilor și să treacă cu buretele peste faptul, că e silită să întrețină peste 150 de mii refugiați, cari au sosit în Grecia.

Din Constantinopol se comunică, că ambasada Rusiei a notificat patriarhatului, că Poarta a primit dezideratele patriarhatului. Prin urmare bisericile și școalele grece ar putea fi redeschise.

Viitorul Albaniei.

— Constatările unui Român care a petrecut în Durazzo. —

În statul tânăr al Albaniei, acest făt al necrederii împrumutate a două state... aliene, evenimente par a se precipita. În loc ca după izgonirea lui Essad-Pașa agitația să se potolească și să se deschidă calea pentru munca pașnică, nemulțumirea ia o întindere tot mai mare și tronul principelui Wilhelm se clatină tot mai mult.

»Albania« a ajuns azi în centrul chestiunilor de actualitate și poate să ajungă în chestiunea care să urniască și procesul de lămurire a Răsăritului. Credem din aceste motive că vor fi interesante pentru cititorii noștri constatările pe cari le-a publicat, înainte de vre-o 3 săptămâni, în »Universul« din București — un gazetar român, dl Iosif Schiopul, care a petrecut în luna Aprilie în Albania.

Iată ce scrie dl I. Schiopul:

Era a treia și după Paștele noastre.

În societatea poetului Octavian Goga cutieram ulicioarele capitalei albaneze, admirând amestecul de porturi ce se desfășura înaintea noastră când deodată auzim în dosul nostru vorbă românească.

»Sunteți român? Mi s'a părut că vă aud vorbind românește?« ni se adresează un strein îmbrăcat european.

Ne prezintă și suntem foarte veseli că avem prilejul să luăm informații, despre popor și țară, dela un fiu al țării — căci interlocutorul nostru este albanez, Jean N. Mihal-Lehova, care și-a făcut educația în România, unde s'a încetățenit și a practicat mai mulți ani avocatura, la Constanța, publicând acolo și un ziar albanez. Dl Lehova se pune la dispoziția noastră și ne călăuzește prin orașelul acesta, despre care înainte cu câțiva ani doar albanezi știa și exista, dar azi este în gura tuturor... Ne preambulăm de-a lungul străzii principale, trecem pe la ministerul poștelor, o clădire veche, neînsemnată, care găzduiește și noua poștă albaneză, și facem cunoștința secretarului general al acestui minister, L. Dogani, și acesta albanez, care a trăit ani îndelungați în România și a studiat la universitatea din București. În cursul preambulărilor mai facem cunoștință cu alți 4 albanezi, cari și ei numai acum s'au întors din România, ca să contribuie cu experiențele lor, câștigate acolo, la munca de civilizație și organizare europenească a țării lor ajunse independentă.

Dl Lehova ne vorbește plin de încredere despre viitorul Albaniei:

»Să nu vă surprindă starea înăpoiată a poporului și a orașului. Aceste sunt efectele și moștenirea urgisitului regim turcesc, pe care Essad-Pașa tinde să-l continue. Au să se schimbe însă și aici lucrurile, poate mai curând chiar decât s'ar aștepta mulți... S'a început organizarea unui partid albanez naționalist, din care fac parte cei mai de seamă oameni pe cari îi avem. Acest partid este chemat să îndrepte mersul treburilor obștești în altă ogașă — numai să scapăm odată de Essad-Pașa. Partidul nostru s'a pus deja pe muncă și dacă n'a dat încă semne de viață și nu este reprezentat nici în minister explicația s'o căutați în atotputernicia lui Essad-Pașa care în același vreme este și ministru de război și ministrul internelor și se îngrijește ca în toate slujbele să ajungă numai oameni devotați lui. El suprimează, cu forța, orice manifestare națională independentă. În Valona a început să apară un nou ziar săptămânal, care a îndrăznit să critice activitatea lui și a fost numai decât suprimate. Ca să nu mi se întâmple și mie același lucru, eu îmi public acum ziarul la Scutar, unde influența lui Essad-Pașa nu poate răzbi cu influența comisiei internaționale. Lucrurile însă, trebuie să se schimbe și se vor și schimba în curând căci primul pas al noului partid va fi înlăturarea lui Essad-Pașa și rechemarea lui Ismail Kemal Bey, fostul președinte al guvernului provizor, care, om cu dragoste pentru țara sa, a căzut victimă intrigilor lui Essad-Pașa. Zilele lui

însă sunt numărate și Albania, scăpată odată de sub tutela acestui duh rău, va putea să pornească pe calea progresului.

— Și noul domnitor, principele?

— Adică împăratul? Căci noi îi zicem »mpret«, ceea ce înseamnă împărat (mpret este alcătuit din aceleași consone, înșiruite în același ordine, ca românescul împărat: m-p-r-t). Stă și e sub influența lui Essad-Pașa, care nu îngăduie să ajungă în apropierea împăratului nici un om care l'ar putea lămuri asupra dorințelor și durerilor poporului. Îndată ce va scăpa însă de această călăuză nefastă, căreia îi acordă prea multă încredere, se va convinge că legătura cu poporul trebuie s'o caute prin alți oameni — dacă vrea să ducă țara sa nouă spre bine...»

O parte a acestor prevederi optime s'a împlinit: atotputernicul Essad-Pașa este surghiunit cu ajutorul naționalităților și Ismail Kemal Bey se apropie de țara sa, mutându-și reședința dela Nizza la Triest.

Se vor împlini, însă, și celelalte prevederi cari se întemeiază numai pe înlăturarea lui Essad-Pașa?

Am căutat că controlăm spusele d-lui Lehova care și el a trăit ani îndelungați departe de țara sa, întorcându-se — cetățean strein — numai când s'au deschis perspective largi de onoruri și slujbe pe seama celor cu mai multă carte decât a putut și a vrut să dea regimul turcesc.

L'am văzut pe Essad-Pașa chiar a doua zi, când, încunjurat de o gardă de 4 albanezi înarmați cu tradiționalele pistoale, cobora din cetățuia sa zidită în vârful unui deal. Imbrăcat în fantastica uniformă de general albanez, a răspuns militărește la salutul nostru. De statură mijlocie, bine făcut, cu ochi vii și pătrunzători, pe buze cu un zâmbet de ironie amestecat cu perfidie, — ni se părea tipul vechilor condotieri medievali: energie, necruțătoare lipst de scrupule în alegerea mijloacelor cari duc la țintă.

Șeful neamului Toptani, este azi cel mai bogat om în Albania. Pământurile din jurul capitalei și câmpurile cele mai roditoare dela Tirana sunt ale lui; pe țărmlul mării și între orașe întinurile sunt ale lui; clădirile principale din Durazzo sunt ale lui (între altele și »Hotelul Național«, cartierul general al corpului diplomatic, unde locuiește și ministrul României d-l Burghel, secretarul Ranette și atașatul militar român căpitanul Sturdza), — ale acestui soldat care este numai soldat și nu vorbește nici o limbă afară de albaneză și turcă (și, rău de tot, italiană).

Din simplul soldat ajuns aghiotant al Sultanelui Abdul Hamid, a trecut la jurel Turci și a făcut parte din delegația care i-a anunțat Sultanelui dețonarea. Ajuns, după omorârea comandantului suprem Hassan Ryza (a cărui moarte se atribuie lui Essad-Pașa), comandant al cetății Soutari, a predat-o Muntanegrenilor când intervenția Europei venise în ajutorul lui. El a anunțat, la Wied, principelui Wilhelm alegerea ca Domn al Albaniei, el l'a însoțit în nouă sa țară trecând prin Viena, unde împăratul l'a decorat cu Marea cruce a ordinului Francis Iosif — ca el să fie cea dintâi jertfă a uneltirilor de partid.

Omul acesta, stăpân peste o energie neobișnuită și o avere nemăsurată trebuia să ajungă într-o situație excepțională, de care să ție seamă chiar și Domnitorul. Dar el să fie cauza tuturor rețelilor și frământărilor, el, numai el, un singur om?

Albania nu trebuie măsurată cu măsura ce se aplică statelor europenești omogene. Având o întindere de vreo 30.000 kilometri pătrați, locuită de vreo 800.000 de locuitori, — Albania este un amestec de rase și religii, cu tradiții istorice potrivnice unele altora. Mai bine de 3/4 ai locuitorilor sunt mahomedani — și albanezi și turci — și numai restul creștinii, catolicii și ortodoxii. Fără armată, fără buget, fără orice impozite — alcătuirea și consolidarea noului stat trebuie să se facă într-o vreme când în toate țările învecinate se frământă idelle de desrobire și unitate națională, când fiecare zi amenință cu izbucnirea conflictului care va aduce rezolvirea definitivă a chestiunii balcanice, — pe temelii largi al principului național, pe temelii unității naționale a popoarelor ce trăiesc împărțite în deosebite alcătuirii politice.

În astfel de vremuri de prefacere nu se pot consolida statele create nu de necesități naționale imperioase, ci de necesități diplomatice... Îndoelnice. În astfel de vremuri nu se pot consolida state, ai căror »prieteni« intervin numai ca să se controleze reciproc, și să nu îngăduie ca celălalt să-și poată desfășura »mândrul program de largă înrăurire departe peste hotarele sale.

Și iată, în Albania nu este liniște nici după surghiunirea lui Essad-Pașa, — sau poate chiar din cauza acestei surghiuniri. Dovadă, între altele

uga împăratului pe un vas de războiu italian, — un mic episod care, deocamdată, s'a dovedit mai mult ca un pas pripit, dar poate să fie un caz de precedent sugestiv... Dovadă răcoala țărănimii, arborarea drapelului turcesc, ciocnirile între răsculați și jandarmeria olandeză.

Nemulțumirea aceasta generală, care după surghinirea lui Essad-Paşa a dat chestiunii albaneze un nou caracter și mai acut, nu-și are cauzele numai înăuntrul numai în oameni și stările dinăuntrul ei și în aspirațiile popoarelor învecinate. Țărănimea albaneză s'a răsculat, poate, în rândul înfăli flindcă mizeria este într'adevăr mare, dar s'a răsculat, în parte, și flindcă ține sincer la Essad-Paşa, parte și flindcă a fost așată de oamenii lui, și de oamenii guvernului turcesc. S'a răsculat, însă, și pentru că se simțea împinsă dela spate, de vecii cari nu pot să îngăduie consolidarea unui stat pus în calea aspirațiilor lor naționale. Și partidul »naționalist« albanez a dispărut din nou pe neașteptate cum pe neașteptate își ridicase capul în noaptea când a fost bombardată casa lui Essad-Paşa. A dispărut, flindcă membrii lui au trăit toți, sau aproape toți, în țări străine, lăsând celor de-acasă sarcina grea de a duce lupta de jertfe pentru independența țării și s'au întors numai atunci, când se puteau culege onoruri și slujbe — după războiu. Partidul naționalist s'a ridicat împotriva lui Essad-Paşa, pentru că Essad-Paşa n'a putut să neocotească elementele rămase acasă în vremuri de bejenie și nu i-a putut înfășura pe toți ca să le facă loc celor cari s'au instrăinat de țara lor ani îndelungați.

Albania, ca stat independent, nu are viitor, pentru că a fost creată prea târziu. Surghinirea lui Essad-Paşa, fuga împăratului, răcoala țărănilor sunt episoade cari vor precipita evenimentele și vor aduce Albania sub protectoratul țării care ea singură are simpatii în popor: Italia.

Din România.

Comunicarea d-lui N. Iorga la Academie. — Dela Soc. regală română de Geografie.

În ședința Academiei Române, de Vineri, ținută sub prezidenția d-lui Dr. C. Istrati, a făcut o interesantă comunicare d-l prof. N. Iorga, vorbind despre Legăturile Venetiei cu Ștefan cel Mare.

Dela început dl. prof. Iorga a ținut să arăte că nu sunt documente noi privitoare la legăturile pe cari le-a avut Domnul Moldovei Ștefan cel Mare cu celelalte state, dar comunicarea d-sale va fi totuși de importanță, având în vedere de a da o nouă explicație asupra celor cunoscute până acum în această chestie.

Raporturile Venetienilor cu Ștefan cel Mare au fost, în primul rând, inspirate de politica negustorească a celor dintâi, cari erau conduși de dictionul: în primul rând suntem venetieni și pe urmă creștini. Față de imperiul și puterea mereu crescândă a otomanilor, Venetienii, caută să-și asigure existența politice lor comerciale și tocmai din această cauză — având și pe Genova în coaste — nu îndrăznesc a început să declare pe Turcii de dușmani față de ei, flindcă spiritul lor comercial le dicta să stea în rezervă.

În 1463 însă, când izbucnește în Marea războiului turco-venetian, Venetienii cari nu se puteau răzima decât pe armată de mercenari, caută să-și câștige aliați. Acesta e poate momentul care pentru întâia oară de naștere ideii de a se pune baze unei uniuni generale a Italiei — pe baza unor legături morale și de interese materiale între statele creștine». Ideea aceasta nu se realizează în schimb însă se face unire între Venetia și Neapol. Cea dintâi atacă insulele din Arhipelag iar regele Neapoliului pîntrunde în Marea și Albania de azi. După o serie de atacuri contra Smirnei (insulelor Lemnos și Delos, Venetienii, stăpânitorii de mai'nainte ai Asiei-mici, mănăți de dorul de revanșă, caută să atace pe Turci în așa zisa împărăție de Trebizund, unde erau mai slabi. În scopul acesta ei văd un prietin al lor în sultanul de pe atunci al Perșilor, Uzun, care la îndemnul soției sale creștine, Despina, sica împăratului de Trebizund, începe război contra Turcilor. În vederea unei înțelegeri cu Uzun, Venetienii trimit la el pe Querini.

Desfășurarea acestor evenimente dă naștere raporturilor dintre Venetia

și Ștefan cel Mare, căci venetienii căutând un drum mai ușor spre Asia-mică — și stându-le Cyprul în cale — caută să-și stabilească acest drum prin țara românească, Cahul și Crimeia. Ștefan cel Mare, în acest timp era căsătorit cu Maria de Mangup, originară din familia Comnenilor și în relații intime cu împărăteasa de Trebizund. Legăturile de familie dintre aceste două femei au influențat mult asupra stabilirii raporturilor de înțelegere între Venetia și țara românească. În arhivele italiene se păstrează o scrisoare a lui Uzun Hasan către Ștefan cel Mare, ca să strângă oștile și își meargă împotriva turcilor.

În lupta dela 1474 Uzun este învins, iar Venetienii, nemulțumiți, își caută alți aliați, adresându-se lui Ștefan cel Mare, căruiu mai'nainte nu-l dăseră atenție. Cu toată opunerea Polonilor, cari cătau să zădărnicească această înțelegere, trimiși venetienilor: Emanuel Girardo și Bartolomeu de Brandis vin în Moldova ca să vadă această țară și să pună bazele unei înțelegeri cu Venetia. După înfrângerea lui Ștefan, la Podul-Înalț, țara românească este discutată din nou de către Venetienii, cari nu dau nici un răspuns trimisului Ion Țambac, pe care Ștefan cel Mare îl trimite, în 1476, la Venetia cu o scrisoare în care Domnul Moldovei arată că în cazul când Moldovenii nu vor fi ajutați, — dominațiunea creștină va pierde mult în răsăritul Europei.

Astfel în 1476 încetează legăturile dintre Ștefan și Venetienii, cari pentru a putea obține libertatea comerțului pe Marea mediterană, intră în prietenie cu Balazad II.

De încheiere dl. Iorga remarcă încă odată faptul că legăturile acestea au fost inspirate de interesele economice-comerciale ale Venetienilor și au contribuit la înfășurarea lor legăturile familiare ale soției lui Ștefan cel Mare cu împărăteasa Trebizundului.

Sâmbătă seara a avut loc la amfiteatrul Fundației Carol adunarea generală a Societății regale române de Geografie, la care a luat parte M. S. regele Carol, care deține președinția Societății. La intrare suveranul a fost primit cu vil aplauze din partea asistenței și salut de vicepreședintele d-nul St. Hepites.

M. S. dă cuvântul secretarului general al societății, d-lui Saba Stefanescu, care după citirea raportului activității societare în cursul acestui an face o expunere a ultimelor evenimente balcanice, arată importanța păcii dela București, — chestiuni cari necesitează noul studii de cercetări geografice, în sensul chestiunilor etnografice, economice și politice. Vorbește apoi despre însemnățile geografice în legătură cu celelalte ramuri ale științei și enumeră ultimele evenimente cari au avut răsunet în domeniul Geografiei (Explorările la poli, rezultatul cercetărilor în domeniul atmosferic: ridicarea baloanelor până la 29.000 pentru înregistrarea variațiilor de presiune și densitate atmosferică). Își încheie conferința cu citirea unei comunicări despre dezvoltarea și importanța României în răsăritul Europei, — comunicare care s-a făcut la Soc. geografică din Paris.

Raportorul secției militare, d-nul general Iannescu, arătând activitatea acestei secțiuni, spune că serviciul geografic al armatei lucrează la construirea unei hărți aeronautice, pentru ca să aibă o unitate de legături cu hărțile de acest fel ale celorlalte state europene.

D-l G. Gorco, raportorul secției didactice, exprimă părerea Congresului corpului profesoral, ca să se introducă studiul geografic în tot cursul secundar.

D-l Lt.-col. Coandă vorbește despre „Nouile frânturi ale Peninsulei balcanice”, insistând asupra nouilor hotare de sud ale Bulgariei și Albaniei în legătură cu esirea la Marea Adriatică și basinul răsăritean al Mediteranei. După ce face o expunere a fazelor războiului din Balcani, în urma cărui Bulgaria — prin pacea dela București — a rămas fără Cavala — »perla Mării Egee« — și întreagă Macedonia, arată că România trebuie să-și îndrepte atenția numai spre sud, unde apărarea coastelor maritime formează un factor determinant în economia națională.

După terminarea comunicărilor M. S. regele s-a întreținut atât cu d-ni

raportori cât și cu d-l conferențiar, iar la 11 și jumătate a părăsit adunarea.

Adunarea generală a „Solidarității”

Pentru adunarea generală (a VI-a) a „Solidarității” și conferința a IV-a a revizorilor experți, convocate pe 27 și 28 crt. la Sibiu s'a fixat următorul

PROGRAM:

(I. Sâmbătă în 27 Iunie st. n. 1914.):

1. 10 ore a. m.: Ședința plenară a direcțiunii (în sala de ședințe a »Asociațiunii«).

2. 4 ore p. m.: Conferința a IV-a a revizorilor experți (în sala de ședințe a »Asociațiunii«).

(II. Duminică în 28 Iunie st. n. 1914.):

10 ore a. m.: Adunarea generală ordinară a »Solidarității«.

La 1 oră p. m.: Masă comună la Hotelul »Boulevard«.

(III. Luni în 29 Iunie st. n. 1914.):

Excursiune în Călimănești și Curtea de Argeș.

P. T. Domni, cari doresc a lua parte la lucrările »Solidarității» sunt rugați a se anunța din vreme d-lui Constantin Popp, redactorul »Revistei Economice» pentru a li-se rezerva camere la hotel »Boulevard«. (Încuartațirea se face exclusiv la acest hotel. Prețul camerelor K. 4.— și K. 3.—) Totodată au să anunțe dacă participă la masa comună de Duminică din 28 I. crt. Prețul mesei comune este 5 cor. de persoană. Anunțurile rugăm să se facă cel mai târziu până Joi la 25 crt.

Ceice doresc să ia parte la excursiunea Călimănești-Căciulata (și la Mănăstirea Cozia, cu mormântul lui Mircea cel Mare, aflătoare la o depărtare de 15 minute de Căciulata) precum și la Curtea de Argeș sunt rugați a se adresa d-lui Theodor Popescu, funcționar la »Albina« sau d-lui Octavian Neagoș, cassierul »Luminei«, cari aranjează și se îngrijesc de excursiune. De pașapoarte, respective de bilete de trecere, e bine să se îngrijească fiecare de acasă. Anunțările acestea deosemena au să urmeze până Joi la 25 crt. Excursiunea la Călimănești costă circa K. 22 de persoană, incl. întreținere pe o zi, iar excursiunea dela Călimănești la Curtea de Argeș separat circa K. 20 de persoană.

În legătură cu acest program »Revista Economică» publicăările de seamă ale direcțiunii »Solidarității«, din care reținem următoarele amănunte: Avera »Solidarității» a fost cu 31 Dec. 1913 de cor. 71.422-81. În anul expirat s'au anunțat pentru revizie de către revizorii experți ai »Solidarității» 76 de institute financiare. Contribuțiile băncilor pentru școala comercială din Brașov au fost de 93-860 cor.

ȘTIRI.

— 9 Iunie 1914.

Știri din România. La ministerul de finanțe s'a întocmit statistica pe baza căreia se va face reforma exproprierei agrare.

Această statistică, care a fost adusă Sâmbătă la cunoștința d-lui ministru de finanțe, se ocupă de întinderea totală a pământurilor cultivabile din țară cu arătarea întinderii terenurilor încredințate țărănilor azi. Se arată în această statistică, întinderea culturilor țărănești de la un pogon în sus. Aceasta este o statistică provizorie căci cea definitivă se va alcătui la înfășurarea reformei când se vor da toate cifrele cari vor sluji la lumurirea în aplicarea acestei reforme.

— Restabilindu-se linia ferată, Craiova—T. Severin, circulația pe această linie s'a redeschis.

— Ministru Serbiei la București a avut eri o întrevedere cu dl. ministru Dr. C. Angelescu în chestia comenziilor de vase pe cari statul sârb le va face în șantierele naval din T. Severin.

Ambii miniștrii vor face, zilele acestea o călătorie împreună la Gruzia, pentru a cerceta pe teren punctul românesc unde se va construi noul pod peste Dunăre.

Noul membrii ai Academiei Române. În sesiunea generală de Mai a Academiei Române, au fost aleși membrii-correspondenți români, d-nii: Octavian Goga în locul d-nului Sextil Pușcariu, ales membru activ și părintele protopop Ion Lupăș (Săliște) în locul d-nului C. Iglurescu, membru activ.

Au mai fost aleși membrii-correspondenți străini, d-nii: Iovan Radonic, prof. la universitatea din Belgrad, Maro Roques prof. la universitatea din Paris, Mateo Bartoli prof. la universitatea din Turin, Dr. Josef Strozzygowski prof. la universitatea din Viena, Karl A. Ronestorfer arhitect, care a făcut însemnate cercetări asupra cetății Suceava (Bucovina).

Membrii de onoare au fost aleși d-nii: Const. Jirecek prof. și membru al academei de științe din Viena, Behrend Pick directorul secțiunii numismatice dela biblioteca din Gotha, C. Laverau membru al institutului Franței, Vincent Borclay Head numismat englez, Ernest Babelon membru al institutului Franței, Dr. Julius von Hann sismograf austriac, Dr. Ad. Zauner prof. la Universitatea din Graz, Dr. Eug. Herzog prof. la universitatea din Cernăuți, Dr. Raphael Blanchard, membru al academei franceze, Paul Appel președintele academei de științe din Paris, John Raleigh rectorul universității din Cambridge, Conrad Chlorius, arheolog.

O groaznică catastrofă aeriană — care nici prin modul cum s'a petrecut și nici prin gravitatea ei, nu-și are încă pereche în istoria aviației — a avut loc Sâmbătă lângă Fischamend în apropierea Vienei.

Dirijabilul militar »Körting« se ridicase de pe aerodromul din Fischamend îndreptându-se spre Enzersdorf. Se părea însă că balonul nu plutește în condițiile în care se aștepta, și în urma unei constatări a ofițerilor de pe aerodrom, locotenentul Flatz s-a hotărât ca, plecând cu un aeroplan să se intereseze despre cauza mersului slab al balonului și să le aducă celor de jos informații în acest sens. Într-un sbor frumos, admirat de toată asistența, locotenentul Flatz, pe un biplan Farmann, s-a ridicat până la înălțimea balonului, pe care l-a încunjurat într'un majestuos sbor de trei ori. La un moment însă s'a ridicat de-acupra balonului, când — nu se poate ști din ce cauză — apropiindu-se prea mult de dirijabil, a atins cu helicea învelișul balonului, spargându-l. În acel moment tăni o flacăra din balon și după o bubultură puternică — explodase balonul! — ambele aparate cuprinse de flacări începură să se prăbușească prin văzduh, la pământ.

Toți cei de față alergară la locul dezastrului, unde însă n'au mai putut da nici un ajutor. Nenorocii pasageri ai ambelor aparate erau morți iar cadavrele lor atât de arse și de mutilate, încât abia au mai putut fi recunoscuți. Numărul victimelor este 9: căpitanul Hauswirt, locot. Breuer și Hochstätter, sub-locot. Häidinger, inginerul Kammerer, corporalul Hadima, fruntașul Weber dela secția aeronautică cari se aflau în balon, iar pe aeroplan: locotenentii Flatz și Puchta.

La fața dezastrului au sosit imediat arhiducele Carol Francisc Ferdinand și mai mulți funcționari înalți ai ministerului de război, iar după prânz un adiutant al familiei domnitoare, care a exprimat condoleanțe în numele regelui.

Ravagile ploilor. De prin diferitele părți ale țării și din străintătate sosesc știri tot mai alarmante despre pustirile și pagubele pricinuite de ploile continue. Câmpuri întregi sunt acoperite de apă, semănăturile distruse și cu ele nădejdea, pe care poporul o avea în recolta din anul acesta.

Am amintit despre pagubele, pe cari grindina le-a cauzat Lunia trecută în comunele Mateiaș, Racoșul-inf. și Dopeca din comit. Târnava-mare, iar acum tot din Mateiaș ni se scriu următoarele:

Vineri pe la 2 ore d. p. a bătuit asupra comunelor Mateiaș și Racoș o vreme, cum n-au mai pomenit bătrânii de 80 de ani de zile. A fost o puternică rupere de nori, împreună cu trăsnete, cari au îngrozit pe toți. În Racoșul-inf. trăsnetul a atins turnul bisericii reformate, iar valea ce trece prin mijlocul comunei a pătruns prin curțile și casele mai jos situate, răpind tot ce i-a stat în drum. Două poduri de platră au fost rupte așa că circulația pe linia ferată a fost întreruptă. Terenuri mari de pământ, dealuri întregi, au fost prăbușite și surpate așa că în multe locuri agrii și fânațele vor rămănea ani de-arândul — în unele părți pe veci — necultivabile. Drumurile necesitează reparaturi mari și urgente.

În Pești și împrejurimi a cauzat iarăși pagube mari revărsarea apelor. Trăsnetul a făcut mai multe victime. În comitatul Aradului au fost ucise de trăsnet 4 persoane. Știri la fel sosesc din Bihor, Miskolț, Gödöllő și Sătmăre, unde trăsnetul a făcut iarăși mai multe victime iar popoul a pricinuit mari pagube.

— În insulele din nordul Guinei engleze, de unde se anunță de asemenea mari furtuni, împreunate cu potop și cutremure de pământ, au fost prăbușite o mulțime de case și s'au înecat foarte mulți locuitori indigeni.

O puternică explozie a avut loc în minele Hillorost din Canada, cari aparțin societății »Canadian Pacific« aceeași societate căreia aparținea și vasul »Empres of Ireland« pierit zilele trecute în râul St. Laurentiu. În momentul exploziei se aflau în mină 600 lucrători, din cari o parte au putut fi scoși și salvați. Știrile ce sosesc despre această catastrofă sunt contradictorii, așa că nu se poate ști cu precizie numărul victimelor. Se crede însă că peste 200 de persoane și-au găsit moartea în galeriile minei. La fața locului au sosit pompierii și un regiment de soldați, pentru a localiza focul, care în urma exploziei, a cuprins întreaga mină în flăcări.

Premiu național unui inventator de aeroplan. Am amintit în numărul trecut despre noul tip de aeroplan, invenția inginerului rus Sikorski, care a făcut interesante sboruri, având câte 10—15 pasageri. După cum se anunță acum din Petersburg, 140 deputați au subscris și au prezentat Dumei un proiect, în care cer ca inginerul Sikorski, inventatorul și constructorul aeroplanului »Murometz«, să fie premiat, pentru invenția sa cu 100 mil ruble.

Carantină de câni. În Brașov s'au ivit din nou câni turbați. Un astfel de căne a mușcat eri pe mai mulți copii din Scheiu, cari au fost transportați astăzi la institutul antirabic din Budapesta. În cele din urmă cănela a fost ciomăgit de trecători.

Din această cauză poliția a decretat începând de azi pentru câni din Brașov carantina pe timp de 40 zile.

Știri mărunte. La congresul internațional de căi ferate din Berna s'a decis să se stabilească o legătură între trenurile române și bulgare.

— Din Nisa se anunță: O parte din tunelul ce se face pe sub muntele Graziar s'a prăbușit acoperind o echipă de lucrători. S'au scos până acum 12 morți și 7 răniți.

— Societatea de muzică vocală din Belgrad — după cum se anunță de acolo — va pleca în luna Septembrie la București, unde va da concerte, fiind invitată de societățile corale din București.

— A murit — în etate de 74 ani — cel mai valoros și mai apreciat corespondent de război al ziarului englez Bennet Burleigh, care mai în urmă luase parte la războiul din Balcani, ca corespondent al ziarului »Daily Telegraph«.

— Vaporul »Ajestic« în urma unei ciocniri de peretele unui zăgaz, s-a scufundat în râul Misissipi, gâsindu-și moartea în valuri aproape 200 persoane, cari se aflau pe bordul lui.

Din despărțămintele „Asociațiunii”

Convocare.

Despărțământul »Selnic« al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român este convocat la adunarea generală, ce se va ține în sărbătoarea sfinților Apostoli Petru și Pavel 12 Iulie st. n. la hotelul »Corona« din Selni la 3 ore p. m. pe lângă programul îndatnat. La adunare este invitată toată oștea românească care se interesează de cultura poporului român din părțile Sătmăruului.

Borlești, la 20 Iunie 1914.

George Șta directorul desp.
Aurel Dragoș seoretar.

— Comitetul despărțământului »Simleu« al Asociațiunii invită la a 47-a adunare cercuală ce se va ține la 5 Iulie 1914 st. v. în comuna Marca.

Simleu, la 11 Iunie 1914. În numele comitetului: Andrei Cosma, m. p. dir. despărțământului. Dr. Valer Vicas. notar.

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 22 Iunie. Baroneasa Bertha Suttner, pacifistă cunoscută, titulară a premiului Nobel, a murit.

Atena, 22 Iunie. Ministru Turciei a remis d-lui ministru Streit o comunicațiune în scris, prin care guvernul turc declară că a început deja și că va continua cu reîntegrarea în căminurile lor a grecilor din satele din Aidin, cari se află acum pe coastele Asiei-Mici, și că propunerea guvernului turcesc, făcută cu privire la schimbul de populațiune și de proprietăți grecești și musulmane, se întinde asupra tuturor celor ce vor fi părăsit teritoriile respective. Bunurile lor vor fi prețuite de comisiuni mixte adhoc.

Proprietar:

Tip. A. Muresianu: Brar'sce & Comp Redactor responsabil:

Ioan Brodea.

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângeorginul-român (Oláhszentgyörgy, Beszterce-Naszód megye) cu apele minerale „HEBE”.

La poalele munților nordici ai Transilvaniei, în o vale romantică cu climă subalpină, se află comuna curat românească Sângeorginul român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebunțează ca cură de băut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la iperemie de ficat, la disolvarea pietrelor de beșică, biliare și de rinichi, emaroides, la hemoragie și catare de mîtră.

Ca baie (scaldă) influențează minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonice, parametritice etc. precum și deosebitele boale de piele.

Băile se deschid la 15 Mai st n.

O mulțime de odăi corăspunzător mobilate stau la dispoziția publicului cu prețul de 2—5 cor. la zi, în hotele și vile.

Înainte de sezonul mare, dela deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare dela 25 August până la 30 Sept. atât la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%

Bucătărie foarte bună și ieftină.

Onoratului public îi stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tenis. Parc și alei (promenadă) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în înalții munți din veci., nătate. Muzică permanentă.

Prețul unei băi calde de clasa I. K 1-20, de clasa II. 1 cor.

Oalea ferată are stațiune în loc, unde în orice timp stau trăsurile comoade la dispoziția onor. public.

Prospecte trimite franco.

Direcțiunea băilor.

15-25

Băile și apele minerale sunt în proprietatea „HEBE” și sunt administrate de Dr. TEODOR MIHALI, Președintele Direcțiunii.

Băile și apele minerale sunt în proprietatea „HEBE” și sunt administrate de Dr. TEODOR MIHALI, Președintele Direcțiunii.

Fraților!

Azi ne întâlnim la

Suciu

în grădina Restaurant Nr. 5

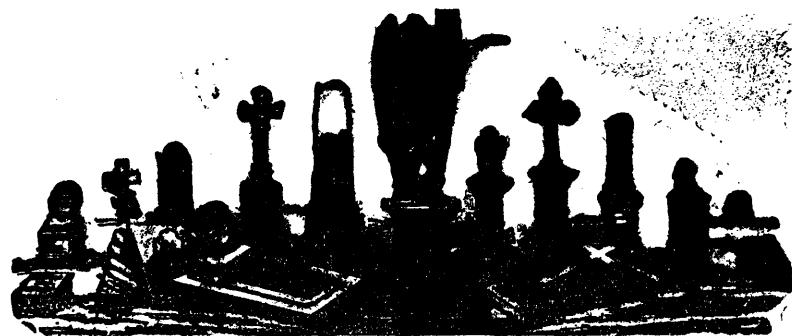
unde găsim bere proaspătă vinuri și mâncări
bune — pește de Olt, odăi de dormit,
în toată seara muzică

Albert Klingensphor

măestru pietrar,

Mediaș.

Filiale: SIBIU, 3 Eichenstr. Nr. 5. BRAȘOV, Str. Gărei Nr. 35.

Mare deposit de monumente pentru morminte, din piatră, de nisip, Trachyt, Marmoră, Granit, Senit și Labrador, cu prețuri ieftine. — Lucrări de zidire se execută iute și ieftin, — Schițe și prețuri stau la dispoziție. — 6-20

Hotel și Cafenea „METROPOL”.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public din Brașov și jur, și On. oaspeți din România că am luat în antreprisă.

Hotelul și cafenea „Metropol”

Brașov, Strada Neagră Nr. 2.

renovat și aranjat cu tot confortul necesar. 20 camere.

Rog cu toată căldura Onor. Domni și Dame din România a cercota Hotelul în sezonul de vară.

Asigurând pe Onor. vizitatori de un serviciu prompt și cu atențiune, sper că voi fi sprijinit în noua mea întreprindere cu deosebire din partea On. public românesc.

Cu toată stima

Iancu Axente.

Deschiderea Chioscului Bellevue.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public, că am deschis pe promenadă

Chioscul Bellevue.

Reviste interne și externe, Musica oferă On. oaspeți distracție, devenind loc de întâlnire al publicului distins.

Totodată ofer On. public care se plimbă, beuturi răcoritoare: sirop de smeură Limonadă, lapte, cafea etc. cu prețuri moderate.

În deosebi atrag atențiunea publicului asupra înghețate de diferite soiuri. Cafeaua cu lapte împreună cu unt și miere costă 40 fileri.

Asigurăm un serviciu prompt și cu atențiune mă rog de sprijin On. public.

cu toată stima

PAUL HORGĂ.

Toate calitățile de:

Ciorapi pentru domni

Ciorapi pentru dame

Ciorapi pentru copii

Articoli de sport etc. etc.

Jachete moderne, Figaros. Gulere, manjete, crăvate

recunoscute ca executare bună și solidă cu prețuri fixe moderate, se află în Magazinul fabricii de îmbrăcăminte și tricotaaj Ala Brașov:

J. TEUTSCH & Cie

11-50

STRADA PORȚII Nr. 6.

Publicațiune.

Eforia școalelor centrale gr. or. rom. din Brașov publică concurs pentru demolarea celor două case situate în Str. Șirul bisericei 5, în condițiunile următoare:

1. Antreprenorul să obligă a demola ambele case până în temelie și a curăți locul de tot materialul și șutul produs la demolare. Demolarea să poată începe la 16/29 Iunie s. n. 1914 și trebuie să fie terminată cel mult până la 3/16 Iulie s. n. 1914.

2. Materialul vechiu scos din aceste case rămâne proprietatea antreprenorului.

3. Toate formalitățile legale și riscurile împreunate cu demolarea cad în sarcina antreprenorului

4. Pentru darea în antreprisă să publică licitațiune cu oferte închise, cari trebuie înaintate cel mult până la 14/27 Iunie s. n. 1914. 10 oare a. m. în cancelaria Eforiei școlare. Ofertele vor avea să conțină 10% vadiu din suma oferită ca echivalent pentru materialul rezultat din această întreprindere.

5. Înainte de începerea demolării antreprenorul va depune la cassa Eforiei școlare întreagă suma oferită ca răscumpărare pentru material.

6. Dacă s-ar întâmpla să se găsească vre-o comoară sau alte lucruri de valoare în zidurile și temeliele demolate, antreprenorul n'are nici un drept asupra lor, ci ele rămân proprietatea bisericei Sf. Nicolae ca proprietară a caselor. Brașov, în 7/20 Iunie 1914.

Eforia școalelor centrale gr. or. române din Brașov.

„ECONOMUL”
Institut de credit și economii, CLUJ.

CONCURS.

Pentru postul vacant de dirigent al filialei „Economul” din Gherla se publică concurs cu terminul de 15 Iulie n. 1914.

Petenții vor preciza înșiși minimul retribuțiilor (salar și bani de cuartir), la cari reflectează și vor avea ași instrui petețiile cu documente despre pregătirea teoretică și practică.

„Direcțiunea Economului”
în Cluj.

Avis.

Pentru apărător (scut) pneumatic pentru automobile, motoare și velocipede, Sanie cu mecanism de a o mână cu piciorul. Mecanism de apărare pentru căi ferate și tramvai pentru ori ce fel de accidente.

Mașina de bucătărie care cu acelaș combustibil se și iluminează aducând o economie de 50%. Am patente.

Caut un tovarăș căruia să le vând, sau să le predau cu licență.

Informații mai de aproape se pot lua dela

M. Schromm, mehanic,

Brașovul-vechi Strada Lungă Nr. 27.

8-50

Nr. 311/1914 a. f. c. sc. d.

Publicare de licitație.

Hotelul din Dombhát de sub Nr. conscripțional 589 carele e situat în fața gării Dombhát dimpreună cu apartinențele și grădina în estensiune de 2 jugăre 244 orgi patrate se esarendează preșasă (6) ani începând dela 1 Octombrie 1914.

În acest edificiu se află 5 chilii, una culină și un celar.

În curtea de 264 orgi patrate se află un șopru, un grajd și fântână.

Fondul școlar, ca proprietar, a câștigat drept de crășmărit nelimitat, legat de casă, pe care îl exercită arăndașul, care răspunde cu averea sa, cumcă întrunește condițiile recerute la încuviințare și exercitarea acestui drept.

Prețul de strigare e 900 coroane.

Ofertele închise în cuvert și sigilate precum și ajustate cu vadiu de 90 coroane se înaintează la subscrisa comisiune administrătoare în Naszód până în 20 Iulie 1914 la 3 oare după amiază.

Opndițiunile de licitare și contract se pot vede în oarele oficioase în cancelaria fondurilor.

În ofert e de a se face decherațiune, că oferentul cunoaște bine condițiunile de licitație și de contract și se supune acolora.

Dela comisiunea administrătoare a fondurilor centrali școlar și de stipendii din districtul Năsăudului

Naszód, la 15 Iunie. 1914.

Dr. Vasile Pahone m. p.
preșident

Dr. Ștefan Jarda m. p.
secretar.

Nr. 312/1914 a. f. c. sc. d.

Publicare de licitație.

Hotelul din Rodna alajósfalva de sub Nr. conscripțional 66 dimpreună cu apartinențele și grădina se dă în arândă pre șase (6) ani începând din 1 Octombrie 1914.

În acest edificiu se află 7 chilii, una culină, una cămară și sub edificiu, un chelar.

În curtea de 240 orgi patrate se află un șopru deschis un grajd și fântână.

Fondul de stipendii, ca proprietar, a câștigat drept de crășmărit nelimitat, legat de casă, pe care îl exercită arăndașul, care răspunde cu averea sa, cumcă întrunește condițiile recerute la încuviințare și exercitarea acestui drept.

Prețul de strigare e 950 adecă nouă sute cincizeci coroane.

Ofertele închise în euvert și sigilate precum și ajustate cu vadiu de 95 coroane se înaintează la subscrisa comisiune administrătoare în Naszód până în 20 Iulie 1914 la 3 oare după amiază.

În ofert e de a se face decherațiune, că oferentul cunoaște bine condițiunile de licitație și de contract și se supune acolora.

Dela comisiunea administrătoare a fondurilor central școlar și de stipendii din districtul Năsăudului.

Naszód, la 15 Iunie 1914.

Dr. Vasile Pahone m. p.

Dr. Ștefan Jarda m. p.
secretar.

Cotiti și
răspânditi
„Gazeta Transilvaniei”.